

Position Paper voor het rondetafelgesprek inzake de invoering van het vaststellen van het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief na overeenstemming met de ouders (Kamerstuknummer 34 446)

Maak optimale ontwikkeling van kinderen mogelijk, in gelijkwaardige samenspraak met ouders

Ouders & Onderwijs en Ieder(in) pleiten voor wettelijke verankering zodat het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief wordt vastgesteld na overeenstemming met de ouders. Als gevolg daarvan vragen we extra aandacht voor de communicatie tussen kinderen, school en ouders.

Kinderen en ouders in relatie tot het onderwijs

Ouders zijn ervaringsdeskundig omtrent de persoonlijkheid van hun kind en het gedrag in de thuissituatie. Leerkrachten, intern begeleiders en zorg-coördinatoren kijken vanuit hun professie naar de ontwikkelingsmogelijkheden van een kind op school. De beste afspraken omtrent het onderwijs van een kind komen tot stand in samenspraak tussen kind, school en ouders. Dat geldt voor elk kind. Professionals en ouders zijn in deze voortdurende dialoog gelijkwaardige partners, waarbij ze ieder beschikken over specifieke expertise. Samen werken school en ouders aan een optimale ontwikkeling van het kind. Het kind staat centraal, niet de posities van de partijen er omheen.

Ouders & Onderwijs en Ieder(in) leggen de Kamer de volgende 6 punten voor:

1. Op Overeenstemminggericht Overleg (OOGO) gaat niet vanzelf

Laat mensen gelijkwaardig aan elkaar samenwerken aan een vraagstuk, en de kans is reëel dat ze tot een gedeelde constructieve oplossing komen. Leg mensen in een ongelijkwaardige situatie hetzelfde vraagstuk voor, en de kans is groot dat er geen op overeenstemming gericht overleg van de grond komt.

Communicatie met ouders werkt als zij erkend worden in hun positie van ervaringsdeskundige en als geprobeerd wordt tot overeenstemming te komen. Gebeurt dat niet, dan is de kans reëel dat achterdocht en angst ontstaan en dat ouders als tijgers gaan vechten voor hun kind.

Uiteraard kan het voeren en volbrengen van op overeenstemming gericht overleg voor de onderwijsprofessional soms best een opgave zijn. Misschien is dat zelfs meer het geval als de ouders een instemmingsrecht hebben. Dat zou dan eerst en vooral een pleidooi zijn om aan communicatie met ouders nadrukkelijker aandacht te besteden in de opleidingen van leraren en andere onderwijsprofessionals. Gelijk aan de zorg geldt, voor het onderwijs dat communicatie met de betrokkenen een integraal onderdeel van de beroepsbeoefening is.

2. Erkenning van positie van ouders

Erken de positie van ouders door met hen in gesprek te gaan over het ontwikkelingsperspectief én het handelingsplan. Laat hen mee werken aan de aanpak van hun kind. Als dit gesprek constructief wordt gevoerd, bevordert dat ook dat ouders bereid zijn tot overeenstemming. Een handtekening – weliswaar een formaliteit – biedt de waarborg dat het vereiste gesprek wordt gevoerd, zo menen Ouders & Onderwijs en Ieder(in). Het gaat Ouders & Onderwijs en Ieder(in) om de kwaliteit van dat gesprek. Daar moet door alle betrokkenen in geïnvesteerd worden.

3. Doortrekken van positie van ouders in de voormalige rugzakregeling

In de voormalige rugzakregeling, de leerlinggebonden financiering, hadden ouders een formele positie: zij moesten goedkeuring geven aan het handelingsplan. Daarvoor was een handtekening vereist. Zonder deze formaliteit kwamen de rugzakgelden niet in de school. Met de invoering van passend onderwijs is ouders deze positie ontnomen. De huidige ondersteuningssystematiek ontbeert de mogelijkheid om volwaardig partnerschap tussen ouders en professional te borgen, met name over de wijze waarop beschikbare ondersteuning kan worden ingezet. In de Wet passend onderwijs mist nog een schakel, die nodig is voor een effectief systeem.

4. De praktijk van passend onderwijs spoort nog niet met de doelstellingen

Voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben om te kunnen leren en zorg nodig hebben om naar school te kunnen gaan, wordt een Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld door de school. Dit bestaat uit het benoemen van het verwachte uitstroomprofiel en een handelingsdeel. Dat handelingsdeel omschrijft welke ondersteuning de school gaat bieden naast de basisondersteuning en/of hoe zorg en begeleiding gecombineerd worden in school. Met ouders wordt op overeenstemming gericht overleg gevoerd en vervolgens gaat de school aan het werk. Zo staat het in de wet.

De praktijk is anders. Ouders & Onderwijs en Ieder(in) krijgen signalen binnen van ouders dat er nauwelijks overleg wordt gevoerd. Of dat het overleg neerkomt op het mededelen van een voldongen feit. De wijze waarop scholen hun zorgplicht invullen en het OPP in de praktijk opstellen, is het onderzoeken waard, gezien sommige signalen die Ouders & Onderwijs en Ieder(in) hierover krijgen. Er zijn zeker voorbeelden van samenwerkingsverbanden en scholen die actief het gesprek aangaan en werken aan overeenstemming. Dat is echter zeker nog geen standaardpraktijk.

5. De uitkomst van het op overeenstemming gericht overleg is nauwelijks vatbaar voor toetsing achteraf

Als het gesprek met de ouders onvoldoende gevoerd is of onbevredigend verloopt, kan de consequentie zijn dat de ouders zich achteraf onvoldoende gezien voelen, en dat op de 'uitkomst' een klacht of een geschil volgt. Ouders kunnen dan de routes van de Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring of de Geschillencommissie Passend Onderwijs kiezen. Deze twee commissies toetsen of het voorgaande proces redelijkerwijs is doorlopen. Ze betrekken niet de uiteindelijke uitkomst in hun afwegingen. Bovendien zijn de uitspraken niet bindend. Het bevoegd gezag neemt ze soms niet over. De consequentie van een en ander is dat Ouders & Onderwijs en Ieder(in) regelmatig signalen ontvangen van ouders die geen oplossing hebben, nadat zij naar de Bezwaaradviescommissie of de Geschillencommissie zijn gestapt. Dat de kwaliteit van de gevoerde gesprekken beneden peil was, wordt niet bij de toetsing betrokken – zolang de toepasselijke procedures maar zijn doorlopen. Als procedures leidend zijn en niet de inhoudelijke overeenstemming, hebben ouders zich uiteindelijk te voegen naar het bevoegd gezag en is er geen sprake van substantiële inspraak in het onderwijs en de begeleiding die de leerling krijgt aangeboden. Dat is extra prangend, wanneer er – zoals rond passend onderwijs vaak het geval is – geen ruimte is, of wordt geboden, om te kiezen uit meerdere alternatieven.

6. Te bepalen uitstroomprofiel is niet een vanzelfsprekendheid

De waarde van het te bepalen uitstroomprofiel wordt zwaar onderkend. Kinderen met een

lager uitstroomprofiel worden minder gestimuleerd door hun leerkrachten. Daardoor leren ze minder en hebben ze later minder kansen. Er zijn voorbeelden van kinderen waarvan door de professionals werd verwacht dat ze niet zouden kunnen leren lezen, rekenen en schrijven. Dankzij alerte ouders zijn ze toch als volwaardige werknemers toegetreten tot de arbeidsmarkt en dragen ze bij aan de samenleving.

Ouders & Onderwijs en Ieder(in) vragen de Kamer werk te maken van een spoedige wetswijziging, teneinde wettelijk te verankeren dat het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief wordt vastgesteld na overeenstemming met de ouders. Als parallel ook geïnvesteerd wordt in de relatie tussen ouders en school, is het resultaat dat het toekomstperspectief van kinderen in de samenleving daadwerkelijk centraal komt te staan. $1 + 1 = 3$.
